

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 129. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801762672/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

visse Privilegier som Kongerigernes og Hertugdømmernes øvrige Indbyggere ikke har. I Flensborg kom jeg til at bo paa en ualmindelig ækel Kro. Det var ganske vist en stor, rummelig Bygning med mange Værelser, men overalt hvor man vendte sit Øje saa man ikke andet end Snavs. Det fyldte hele Huset med en modbydelig Lugt. For at modvirke denne Stank brændte jeg Røgelse af i mit Værelse hver Time. Saadan var Huset prydet, og de Mennesker jeg sad til Bords med svarede til det. Der var især to af mine Bordfæller som paa én Gang gav mig Kvalme og morede mig. Den ene stammede skrækkeligt, den anden havde mistet Næsen i én eller anden Krig, saa han mere prustede end talte. De var begge kolossalt snaksomme, saa det var paa én Gang sorgeligt og komisk. Desuden stod der fem-seks Katte og lige saa mange Køtere rundt om os mens vi spiste. Deres højlydte og ildelydende Gøen og Miaven havde nær taget Livet af mig. Alle disse Irritationsmomenter blev mig for meget, og jeg henvendte mig til en anden Krovært, fortalte ham om mine Genvordigheder og bad ham om Husly, især fordi jeg var nødsaget til at blive endnu to Dage dér i Byen. Men han var bange for at faa Vrøvl med den anden, saa han sagde at det ikke kunde lade sig gøre. Jeg gik skuffet tilbage til mit Tugt-Rasp- og Forbedringshus, simulerede syg og bad om at faa mine Maaltider serveret paa mit Værelse. Der var flere Ting i Flensborg der ærgrede mig, blandt andet Indbyggernes Foragt for det danske Sprog. Alle som sidder ordentligt i det lægger sig efter tysk, og Dansken bliver forvist til Bønder og Tyende. Jeg rejste saa fra Flensborg til Hamborg, hvor jeg opholdt mig nogle Dage inden jeg fortsatte Rejsen. I denne fornemme og rige By er der meget som i høj Grad er værd at lægge Mærke til. Der bor ogsaa nogle Skribenter af højt Ry, men jeg besøgte ikke andre end den berømte Fleischer, der var Provst i Altona og min gode Ven og Rejsekammerat fra gamle Dage.

Man kan komme til Amsterdam ad tre Veje; enten kan

DET FØRSTE BREV

man rejse over Osnabrück med den almindelige Post, der paa Grund af sin Langsomhed kaldes Ochsenpost, eller med Smaaskibe som sejler i fast Rutefart, eller via Bremen og Oldenburg. Jeg valgte den sidste Rute fordi den var den bedste og den som de fleste anbefalede. Efter to Dages Rejse kom jeg til Bremen, syg og stivfrossen og med Kappen dryppende af Regn; for Vejret var saa slemt – det øsregnede og stormede – at vi var bange for at Træerne, der blev rykket op med Rode af de rasende Vindstød, skulde falde ind over Vognen. Vi var næsten døde af Kulde og maatte fyre op i hver eneste Kro vi kom til. Og alt det skete i Midten af Juli Maaned.

Bremens Indbyggere kender ikke til Forlystelser, men fører et strengt og dystert Liv. Der er ikke noget Teater, og der gives ikke andre offentlige Forestillinger end dem som de omreisende Komedianter undertiden optræder med paa en bestemt Tid af Aaret. Bremerne gaar ikke ud, hverken for at se eller for at blive set; saa den der gerne vil føre en rolig Tilværelse skal bare slaa sig ned i Bremen, hvor man bor i næsten landlig Stilhed. Der er næsten aldrig Uro og Optøjer, og der sker sjældent Tyverier eller Røverier. Der blev fanget en Tyv mens jeg var der, og næsten hele Byen var paa Benene for at se Giraffen, saa usædvanligt er det at der stjæles noget i Bremen. Jeg lagde Mærke til at denne By har næsten nøjagtig samme Regeringsform som det tyske Kontor i Bergen i Norge. Begge Byer har deres Oldermænd, deres Aktejner og deres Skøtstuer, saa det lader til at Samfundet i Bergen er indrettet efter bremensk Mønster. De har samme Ledelse, samme Raadsmøder, samme Ceremonier, og ogsaa de samme Titler, saa det hanseatiske Kontor derhjemme har i ét og alt efterlignet de politiske Forhold i Bremen.

Man rejser ganske bekvemt og ret billigt til Amsterdam gennem Hertugdømmet Bremen og Grevskabet Oldenburg, hvis man har nogen at rejse sammen med. Men jeg havde ingen Rejsefæller, saa jeg kom snart til at fortryde at jeg var taget af Sted. Da der ikke var nogen agende